

> POGOVOR

Poskusni zajčki ali odgovorni državljeni?

O novem valu epidemije in o varnosti cepiv smo se pogovarjali s strokovnjakom, infektologom dr. Federicom Potočnikom iz Splošne bolnišnice Celje

Dr. Potočnik, trenutna situacija glede covid-19 v Sloveniji se poslabšuje. Mnogi razredi v OŠ in SŠ se že šolajo na daljavo. Kako si vi to razlagate? Zakaj je toliko razredov že v karantenah, so učitelji zadostno precepljeni?

Smo v situaciji, ki zahteva vso našo moč za dobro skupnosti. Čas je, da vklopimo vso zdravo pamet, ki jo premoremo, in premagamo sebičnost, strahove in frustracije. Karkoli smo kot družba delali, je pripeljalo do tega, da se danes covidna situacija vztrajno slabša. Največji razlog za to je prenizka precepljenost, ki je posledica pomanjkanja dobrih in zanesljivih informacij. Res je, da je že veliko učencev v karanteni, kar je škoda. Če bi bili vsi okrog njih cepljeni, do tega ne bi prišlo.

Preseneča me, da je kar nekaj učiteljev necepljenih. Sploh tisti, ki v javnosti širijo čudaške teorije zarote. Kaj potem učijo naše otroke? Jaz v šoli ne bi hotel takih učiteljev. Na srečo so ti v manjšini, večina učiteljev je cepljenih in se drži ukrepov, saj gre vendarle za izobražene ljudi, ki razumejo svoje poslanstvo. Sicer pa: če bi ljudje vedeli in videli, kaj se je dogajalo na covidnih oddelkih po Sloveniji, bi bili vsi že zdavnaj cepljeni.

V Sloveniji je veliko napovedovanja o jesenski zdravstveni situaciji. Kakšna je vaša napoved, bo slika res tako dramatična, kljub trenutnemu množičnemu cepljenju?

V Sloveniji imamo skoraj polovico necepljenih ljudi. To pomeni,

da je prostora za širjenje virusa več kot dovolj. Če računamo, da se te dni okuži po več kot tisoč ljudi na dan, bo do poslabšanja prišlo čez kakšen teden. Če vemo, da v bolnišnico sprejemo slabo petino bolnikov s covidom, jih bo kmalu skoraj dvesto na dan in nekaj deset mrtvih. Vedeti moramo, da se izogniti ne moremo: sčasoma bomo vsi ali precepljeni ali preboleli. Takih, ki ne bodo prišli v stik z virusom, ne bo več. Čim bolj se bomo držali ukrepov in višja kot bo precepljenost, lepši časi nas čakajo.

Res pa je, da tudi cepljeni lahko zbolimo za covidom, vendar vsaj desetkrat manj pogosto, toliko manj tudi prenašamo virus. Tudi če cepljena oseba zboli za covidom, bo potek praviloma lažji. Izjemno pomembno je vedeti naslednje: cepljenih na intenzivni terapiji tako rekoč ni. Lansko leto so nam starejši od 80 let (in tudi mlajši!) umirali po tekočem traku, kar je bila za nas zares težka izkušnja, letos pa tega pri cepljenih ne vidimo več. Čudež je, da nekdo, ki bi bil lahko moj dedek, danes lahko preživi, še lani pa bi bila diagnoza covid-19 obsodba na smrt.

Delate na covidnem oddelku. Kako se soočate z novim, že četrtnim valom bolezni?

Po eni strani je lažje, ker bolezen zdaj dobro poznamo. Vemo, kako se odvija in kaj lahko pričakujemo, postop-

ki so bolj definirani. Drugačno pa je vzdušje med zdravstvenimi delavci. Lahko bi rekel, da smo v ta val vstopili utrujeni in siti te bolezni. V veliki večini gre za necepljene ljudi, ki bi se bolnišničnemu zdravljenju lahko izognili, če bi se cepili. Vsem je pozneje žal, da se niso. Ker moramo skrbeti za te paciente, ne moremo skrbeti za druge, ki si prav tako zaslužijo dostop do zdravnika. To ne jezi samo pacientov, ampak tudi nas.

Zdravniki se soočate tudi z odhodi in izgorelostjo. Kako to vpliva na vaše delo?

Res je, izgorelost je alarmanten problem, predvsem med mladimi zdravniki, ki so bili med covidom najbolj obremenjeni. Že pred pandemijo smo delali tudi po dva dodatna tedna v mesecu. Ko je prišel covid, pa je obremenjenost postala toliko večja. Nekaj časa še gre, ampak na dolgi rok se zdi več kot logično, da bodo odhajali delat drugam. Tudi mi imamo družine in prijatelje, s katerimi bi radi preživljali prosti čas. V nekaj mesecih smo pri nas izgubili petino zdravnikov. Več kot jih bo odšlo, več bomo morali delati ostali, da bodo vsa delovišča pokrita. Gre za začaran krog. To je velikanska naloga za mini-

VELIKA VEČINA LJUDI ZAUPA ZNANOSTI, DRŽIJO SE UKREPOV IN SE CEPIJO. SPLOH TISTI, KI SO COVID PREBOLELI V BOLNIŠNICAH, MED NJIMI PROTICEPILCEV ZAGOTOVO NI.

stra Poklukarja, ki se je do sedaj ni lotil s potrebno resnostjo.

Slovenci so se v teh dneh množično odpravili na cepilna mesta. Nekateri od njih se cepijo zato, ker se zavedajo pomena za zdravje sebe in drugih. Drugi pa cepljenje komentirajo v stilu: »Prisilili so me, da se cepim, saj drugače nikamor ne smem.« Kaj bi odgovorili slednjim?

S cepljenjem pokazemo osebno odgovornost do sebe in do svojih bližnjih. Slovenija je bila dolgo pod komunizmom, kjer ni bilo svobode, da bi se človek sam odločal. Navodila so prihajala iz posvečenih krogov partije, ministrstev ali direktorjev, ljudje so ta navodila zgolj izvajali. Ker so bila navodila od zunaj, je bila krivda za njih vedno od nekoga tretjega. Ko smo si izborili svobodo, smo si izborili pravico, da sami odločamo o sebi. Sedaj to svobodo imamo, vendar svoboda pride z odgovornostjo in posledicami – odgovornost in krivdo za svoje odločitve sedaj nosimo sami. Odlok o PCT je spodbuda k tej odgovornosti: tukaj moramo pokazati svojo zrelost kot narod, da se znamo modro odločati – za svoje dobro in dobro skupnosti.

Na Trgu republike je bilo 15. septembra pravo vojno stanje. Nestrpnost, nasprotja, sovražnost se krepijo.

Kako komentirate stanje, v katerem smo, ko se skrb za zdravje začne mešati s politiko?

Presenetila me je jeza in agresija protestnikov. To vendarle niso ljudje, ki jih srečujemo vsak dan v ambulantah, v trgovinah ali pri maši. Ne gre za leve ali desne, katoličane ali ateiste: to so jezni ljudje, ki so trdno prepričani, da smo se zdravniki zarotili proti njim. Si

COVID JE 170.000-KRAT BOLJ NEVAREN KOT SAMO CEPIVO! VPRAŠAJMO SE: ALI RAJE TVEGAM CEPIVO, KJER VSAK MILIJONTI DOBI STRDKE, ALI BOLEZEN, PRI KATERI JIH DOBI VSAK ŠESTI?

predstavljate, kako nelogično je to? Trinajst let študiramo, da bi ljudem pomagali. V tem času so plače mladih zdravnikov na ravni natakarev, pa se še vedno najdejo ljudje, ki mislijo, da jim želimo škodovati. Menim, da je med njimi veliko takih, ki se čutijo v življenju zapostavljene in si želijo biti slišani. V teh gibanjih postajajo del nečesa večjega od njih samih. Privlačna je misel, da so med brskanjem po internetu našli nekaj, kar smo vsi infektologi tega sveta spregledali ali skrivali. A takšna misel ni le napačna, temveč tudi škodljiva.

Veliko je strahu, tudi med verniki. Ljudi je strah stranskih učinkov, teorij

2002

PRIŠEL je iz Buenos Airesa, kjer je preživel otroštvo med argentinskimi Slovenci.

13

LET traja izobrazba zdravnika infektologa.

7

COVIDNIH oddelkov je bilo na vrhuncu covida v Splošni bolnišnici Celje.

2547

METROV visoko goro Prisank je osvojil pred dnevi.

32

UR je trajalo njegovo najdaljše dežurstvo.

TAMINO PETELINŠEK

zumejo. Zdrava pamet na koncu vedno zmaga.

So cepiva res že dodelana, glede na to, da so v uporabi krajši čas? Smo poskusni zajčki?

Cepiva mRNA so začeli razvijati pred več kot desetletjem, v času prvega virusa SARS. Sedanji je SARS-CoV-2, torej soroden prvemu, zato so s to tehnologijo nadaljevali in jo uspešno spravili čez klinične preizkuse. Takrat je bil čas »poskusnih zajčkov« s. prostovoljci. Rezultati teh raziskav so javno dostopni. Imejte v mislih, da Ameriška (FDA) ali Evropska agencija za zdravila (EMA) ne bi spustili na trg nečesa, kar bi bilo nevarno. Tudi če je kdo podkupljen, ni mogoče podkupiti čisto vseh ljudi v vseh organizacijah in vseh bolnišnicah. To priznavajo celo najhujši teoretiki zarot.

Kaj pa dvomi o tem, da nas cepiva gensko spreminjajo? Bodo učinki vidni čez nekaj let?

Poznati je treba delovanje cepiva, saj sicer pride do bizarnih in povsem neutemeljenih strahov. Poenostavljeno bi lahko rekli naslednje: cepivo ima recept, da telo samo izdela obrambo proti virusu, tako da je polno pripravljeno takrat, ko se z virusom dejansko sreča. Ta recept pa je sam po sebi povsem neškodljiv in se pozneje izloči. Cepiva nas nikakor gensko ne spreminjajo, tudi strahove o neplodnosti so zanesljivo ovrgli. Kovanci in magneti pa tudi ne stojijo na mestu vboda, razen če ga prilepita z lepilnim trakom (*smeh*).

Nekateri verniki se zgražajo nad drugimi verniki, češ da jih žalosti, da smo nasedli cepivom in da smo ravnali narobe. Vaš komentar na to?

Mislim, da je tukaj priložnost za vse nas za novo evangelizacijo. Mnogi so podlegli zavajajočim informacijam, slabo tolmačenim študijam in površnim razlagam šarlatanov. Izgubili so se. Naša naloga je, da jim približamo prave informacije, jih usmerimo k strokovnjakom in se z njimi pogovorimo o njihovih strahovih. Slovenci smo vendarle skupnost in moramo držati skupaj ter pomagati tistim, ki so zašli s poti.

Še stavek za konec, ki bi razblinil paniko okrog cepiv ...

Postavljeni smo bili pred preizkušnjo covida, ki je izziv za vso družbo. Tako kot nam je znanost

nekoč prinesla inzulin in antibiotike, nam danes prinaša cepivo proti covidu. Dano nam je torej varno in zanesljivo orodje, da zmanjšamo težke izkušnje zdravljenja v bolnišnici, da ustavimo smrti in da omilimo posledice te hude bolezni. Lahko

rečemo, da nam je bil v roke dan dar življenja. Na nas je, da ta dar delimo z vsemi svojimi znanci in prijatelji, da zaključimo to težko poglavje in čim prej normalno zaživimo.

ANDREJA HERGULA

> KOMENTAR

TADEJ STREHOVEC

tadej.strehovec@rkc.si

Pridite na Pohod za življenje 2021!

V četrtek, 23. septembra, se je začela molitvena devetdnevna pred letošnjim pohodom za življenje, ki v ospredje postavlja naše zavzemanje za spoštovanje življenja nerojenih otrok. Papež Frančišek je nedavno na letalu iz Slovaške v Rim odgovarjal na nekatera vprašanja novinarjev in dejal: »Splav je umor; kdor naredi splav, ubije ... gre za človeško življenje, to življenje je treba spoštovati.« Prav tako pa je poudaril, da je treba na splav gledati s sočutjem do nerojenih otrok in vseh mater. Sočutje je edini pravi odgovor na splav, ki uniči življenje otroka in onesreči ne samo mamo, temveč tudi očeta, širšo družino ter družbeno skupnost. Slovenska ustava v svojem 55. členu govori o svobodi o odločanju o rojstvu otrok, ki ga je skupina pravnikov kasneje pravno tolmačila kot ustavno pravico do splava, čeprav v omenjenem členu o tem sploh ni govora. S tem se je Slovenija kot edina država v Evropi znašla v položaju, da imamo pravico do splava povzdignjeno na raven ustavnih pravic. Od leta 1952 je v Sloveniji v postopkih medicinskega splava umrlo več kot 700.000 nerojenih otrok. Če k tej številki dodamo še umrle nerojene kot posledico uporabe farmacevtskih sredstev, o čemer se ne vodi celovite uradne statistike, so realne ocene, da je v Sloveniji v slabih 70 letih umrlo že milijon nerojenih otrok. Gre za zastrašujoče številke, ki odražajo nesluteno gorje smrti otrok in trpljenja mater, ob katerih je nesprejemljivo, da se bolj aktivno na to ne odzovejo država, civilna družba in ne nazadnje

tudi verske skupnosti. Tisti, ki pomagajo žalujočim materam (pri nas npr. Zavod Živim, Rahelin vinograd), govorijo o tem, da bi si večina mater premislila in ne naredila splava, če bi imela več informacij in več podpore v družini in svoji okolici. To dejstvo govori, da večina splavov ni narejenih v okviru svobode in sreče, temveč v senci osamljenosti, trpljenja in kasneje (ob)žalovanja. Zato je ključnega pomena, da v Sloveniji čim prej

naredimo to, kar je najbolj nujno, to je, da ustvarimo razmere, da bo lahko vsaka mama rodila otroka in se bo vsakemu otroku priznala pravica do obhajanja prvega rojstnega dne. Samo takšna Slovenija bo lahko odgovorila na izziv staranja, demografske zime, migracij pa tudi vere. Vesel sem, da želi v zadnjih letih vedno več ljudi, mladih družin in starih staršev v imenu sočutja posoditi materam in nerojenim otrokom svoj glas, saj se sami za svoje pravice ne morejo boriti. Zgledi iz tujine kažejo, da je v smislu ozaveščanja javnosti o vrednoti življenja ključen vsakoletni dogodek *pohod za življenje*. Množični pohodi za življenje so vedno povezani z izboljševanjem pravic nerojenih otrok ter mater in očetov v stiski. Tako bo v soboto, 2. oktobra 2021, že tretji *Pohod za življenje 2021*, ki se bo končal na Prešernovem trgu v Ljubljani. Cilj pohoda bo javno zavzemanje za pravico vseh otrok do življenja, ne glede na ekonomski položaj njihovih staršev, ter javni poziv državi, da zagotovi mladim pravico do informiranosti o škodljivih posledicah splava ter o preventivi (npr. posvojitve). Glavni cilj vseh pro-life Slovencev bo sporočilo otrokom, naj se ne onesrečijo s splavom, in spodbuda vsem (stari) staršem, da naredijo vse, kar je mogoče, da zaščitijo življenje svojih nerojenih vnukov in pravnukov. Prav od tega zavzemanja je odvisna prihodnost družin, naroda in naše katoliške skupnosti. Ni res, da se ničesar ne da narediti za zmanjšanje stisk na svetu. Včasih je dovolj, da vstanemo iz udobnega naslonjača in se udeležimo plemenitega dogodka. Pohod za življenje je nedvomno taka priložnost.

VČASIH JE DOVOLJ,
DA VSTANEMO
IZ UDOBNEGA
NASLONJAČA IN SE
UDELEŽIMO
PLEMENITEGA
DOGODKA.

zarot. Slišimo, da mora zdravstveno osebje pomirjati tudi tiste, ki so se prišli cepit. Velik krivec za to so verjetno tudi družbena omrežja ...

Tako je. Takšna pisanja so plod majhne, a glasne skupine proticepilcev. Ker so glasni, se zdi, da jih je veliko, ampak temu ni tako. Velika večina ljudi ni takšna in zaupa znanosti, držijo se ukrepov in se cepijo. Sploh tisti, ki so covid preboleli v bolnišnicah, med njimi proticepilcev zagotovo ni. Skrbi me, ker so proticepilci postali izjemno agresivni do svoje okolice: do znancev, prijateljev in družine. Poznam primer, ko so starši vrgli iz hiše komaj polnoletnega otroka, ker se je šel cepit. Še bolj žalostne so zgodbe iz domov upokojencev, kjer svojci grozijo starejšim, da jih ne bodo več obiskali, če se bodo cepili. Jezen sem, ko slišim takšne zgodbe.

Ste si ogledali dokumentarec Proticepilna zarota, ki so ga nedavno predvajali na TV SLO 2? V njem so stvari predstavljene popolnoma drugače ...

Odličen je! Zarote se razkrinkajo z znanjem. Verjamem, da se nekaterih ekstremistov nikoli ne bo dalo prepričati. Še danes nekateri verjamejo, da je Zemlja ravna.

Bi nas lahko še malce bolj pomirili: kot strokovnjak veste, za kaj pri stvari zares gre. Kako varno je cepivo proti covidu, je drugačno od drugih cepiv?

Cepivo je zelo varno in precej učinkovito. Najbolj učinkovito štiti pred težjim potekom bolezni. Tudi če cepljen človek zboli, ima vse možnosti, da preživi. To je zlata vredno za naše starejše in ranljive, in tudi za mlade, saj so umirali tudi mlajši od mene – to je nekaj, česar ne pozabiš.

Do stranskih učinkov lahko pride, ampak so izredno, izredno redki. Se spomnite, da se je veliko govorilo o pljučnih strdkih pri Astra Zeneci?

No, možnosti za strdke pri tem cepivu so ena na milijon. Medtem ko sama bolezen covid povzroča strdke pri 170.000 primerih na milijon. Covid je 170.000-krat bolj nevaren kot samo cepivo! Vprašajmo se: ali raje tvegam cepivo, kjer

MNOGI SO PODLEGLI
ZAVAJAJOČIM INFORMACIJAM,
SLABO TOLMAČENIM ŠTUDIJAM
IN POVRŠNIM RAZLAGAM
ŠARLATANOV. NAŠA NALOGA
JE, DA JIM PRIBLIŽAMO PRAVE
INFORMACIJE IN SE Z NJIMI
POGOVORIMO O NJIHOVIH
STRAHOVIH.

vsak milijonti dobi strdke, ali bolezen, pri kateri jih dobi vsak šesti?

Za vsakega si v ambulantni ne glede na gnečo vzamem čas, da se pogovorimo o cepljenju. Ko ljudem pokažemo številke, ra-

13

let traja izobrazba infektologa.